

Különfélék.

A létért való küzdelem a fáknál. A nagy természetben élő lények, mint igen jól tudjuk, az embert sem kivéve, ős időktől fogva a létért való küzdelem nyomása alatt állanak. A létért való küzdelem alatt állanak tehát a növények is; e küzdelem egyrészt az egyed, másrészt pedig a faj fentartására szolgáló okokat idézik elő.

Csak egy sűrű fiatalosba kell bepillantánunk és látjuk azt a küzdelmet, a mi a létért folyik; egyik egyed a másikat igyekezik tulszárnyalni, hogy egyrészt önmagát, de másrészt faját képes legyen fentartani; az erősebb legyőzi a gyengébbet és ennek pusztulásán és ennek rovására gyarapítja és tartja fenn magát az erősebb.

E küzdelem vagy hosszabb vagy rövidebb ideig tart. Így például a lomb levelű fák nem képesek egymás szomszédságában oly soká élni, mint a tűlevelűek; amazoknak küzdelme rövidebb, emezeké hosszabb.

Sokszor jut az erdész abba a helyzetbe, hogy az örök természet e jelenségeit az erdőben járva beigazolva lássa, és mily önmegelégteltnek érzi magát, ha a felséges természet ezen munkájában közreműködhetik, mikor itt vagy ott jártában szemébe ötlük, hogy az egyes egyedek, egymás mellett növe, egyik a másik rovására hogyan küzködik, tengődik.

Így volt nékem is alkalmam egy kirándulás alkalmával tapasztalni azt, hogy mily nagy a jegenye fenyő egyes egyedei között, miket a nagy természet egymás mellé rendelt, a küzdelem a létért. — Tudni való dolog, hogy a jegenye fenyő igen árnytűrő és hogy igen soká képes a fiatal csemete az anyafa alatt eltengődni; de hogy két egykoru egyed közvetlen egymás mellett 70—80

évig képes legyen egymás rovására élélni, képzeletem felül multa, de ezt az alábbiakban beigazolva láttam.

Két jegenye fenyő csemete korában önvetényülés útján egymás mellé került; egymás mellett nőttek, a míg a hely szűk nem lett, egymás mellé közeledtek, egyik a másikhoz nőtt és a szerint a mint az egyik erőt kapott, túlnötte a másikat, de a mint a másik jutott kedvezőbb körülmények közé, átnötte az elsőt. Egészen szemlélhetővé van téve az, a mint az egyik a másikat túlnötte, a míg végre egy a 60-adik évben talán egy széltörés vagy más a zárlatban előfordult rendellenesség következtében a dél-nyugatnak fekvő egyed több világosságot kapván, legyűrte az éjszakkéletnek lévő, a mely utóbbi az egy elipszist képező törzsből úgy emelkedik ki, mintha annak melléága lenne; — a két törzs egészen egymásba forradt.

Egy második, talán ennél is érdekesebb eset, a midőn két ötvenéves jegenyefenyő egymás mellett növe egymásba forrt. A törzsek 5 m.-re széjjelválnak és a közös testből kiemelkedve nőnek, míg valami külső behatás következtében ezen felül 4 méterre, tehát a 9-edik méterben felére összeforrnak újból, és azután egyik a másikat tulszárnyalni óhajtván, nagy küzdelemben furóalakuan nőnek egymás mellett — addig, a míg a favágó kérélhetlen keze e küzdelemnek végét nem fog vetni.

Ezen és sok számos esetek intik az erdészt, hogy a természet e nagy munkájában — saját előnyére — segédkezet nyújtson.

(Közli: *Divald B.*)

Tejet adó fák. A föld minden tenyészeti övében, a növényországban mindenütt találhatók oly növények, melyek tejnemű nedvet tartalmaznak, habár ezen nedv hasonlósága az állati tejhez csakis a színre és vastag-

folyékonyságra vonatkozik. Ezen tejnedvek egynémelyike erős méreg, míg mások megszáritva vagy megsűrítve, igen fontos droguista anyagokat, — mint kaucsuk, gutta-perka, gummigutti stb. — szolgáltatnak. Van azonban egy fa, mely az állati tejhez minden tekintetben igen hasonló nedvet tartalmaz, és az az u. n. kenyérfának Venezuela sivatagjain előforduló egyik válfaja, a *Brosimum galactodendron*, mely 15—30 m. magasságra is megnő. A balzsamos, mandola-tej szagu és izü, de e mellett igen egészséges és tápláló tejet a fa kérgének megfurásával nyerik; a tejnek hosszabb időn keresztül, napokon át, egyedüli táplálék gyanánt való élvezése a legcsekélyebb bajt sem eredményezi, és néhány cukortelepítvényen alkalmazott néger munkásoknak tényleg ez képezi egyedüli táplálékát. Ha a nedvet hosszabb időn át állani hagyják, okszigén fölvétele folytán puha réteggel vonódik be, mely leszedve és összegyűjtve a sajtnak teljesen megfelelő anyaggá változik át. Még a legmelegebb nyárban is, midőn a levelek egészen összeasztak és a fa elszáradottnak látszik, gazdagon nyujt tejet, és úgy látszik, hogy a megcsapolás épen nem árt a fának. Magától értetődik azonban, hogy ez a nedvkiválás esős időszakban a legnagyobb. Boussingnault vegyész elemezvén a nedvet, következőket találta: ha éterrel keverik, viasz-nemű anyag válik ki, mely igen jó minőségű gertya készítésére kiválóan alkalmas, és tényleg használtatik is; tartalmaz továbbá ezen fanedv az állati kazeinhez igen hasonló anyagot, gummit, cukrot, mely utóbbi mint a nádcukor, elkülönítve nyerhető.

Ezekből látható, hogy ezen nedv egészen ugyanazon alkotórészekből áll, mint a tehén-tej, csakhogy mindegyiket

háromszor akkora mennyiségben, s így inkább a tejfökhöz, mint a tulajdonképeni tejhez áll közelébb.

(Cont. Holz Zeitg után közli: *Jankó S.*)

Czélbalövés mesterséges világitás mellett. A selmeczbányai polgári lövészegyesület a mult év őszén Szécsi Zsigmond egyleti főlövészmaster és Szeidel Ágoston I. allövészmaster urak kezdeményezésére kísérletet tett a czélbalövésnek mesterséges világitásnál való eszközölhetésére vonatkozólag, mely kísérletről röviden megemlékezni talán nem lesz érdektelen.

A mintegy 3 évszázad óta fennálló selmeczbányai lövészegylet lögyakorlatait rendszerint a tavaszi kedvezőbb idő beálltával kezdi meg s vasárnap délutánonkint mindaddig folytatja, míg csak az ősz beköszöntvén, a lövészet megtartása egyrészt a délutánok rövidsége, másrészt pedig a hideg s ködös időjárás folytán akadályokba nem ütközik.

Az a körülmény, hogy a délutánok ősz felé mindinkább rövidebbek lesznek s így a lövészet a máskülönben még kedvező időjárás daczára mindinkább rövidebb ideig folytatható, adott okot tanakodásra, hogy miként lehetne a lövészetek tartamát meghosszabbítani. Az a terv, miszerint a lövészetek már a délelőtti órákban kezdessenek meg, akadályba ütközött azért, mivel az egyleti tagok nagy része még vasárnap délelőtt is hivatalos dolgaival van elfoglalva. Miután pedig a selmeczbányai pisztolylovő kör rövid távolságra már előbb sikerrel tett kísérletet a pisztolylovészetnek mesterséges világitásnál való gyakorlására, született meg a gondolat, vajjon nem lehetne-e ilyen kísérletet a löfegyvernek megfelelő nagyobb távolságra is tenni.

Az előkészületek megtörténtek. A czéltábla elé két oldalt 1—1 reflektorral ellátott petroleumlámpát aként

állítottak fel, hogy a reflektor által visszavert fénysugarak lehetőleg a célzó tábla közepére essenek. Ezen 2 lámpát az esetleg eltévedhető lövések előtt 1—1 kemény fából készült köpeny védelmezte. E kívül még a célzó helyen 3—4 égő gyertya helyeztetett el azon célból, hogy ott a lövész a löfegyvert kényelmesen megtölthesse.

Lázás kíváncsiság közepette vette kezdetét ezután a lövészet, mely, mondhatom, minden várakozást felülmúlt. A mozsarak egymásután dördültek s a jelen volt lövészek mindegyike az első 2—3 lövés után ép oly biztosan célzott és talált, mint azelőtt, a nappali kedvezőbb világítás mellett.

Hogy állításom nem tulzott, legyen szabad Szeidel Ágoston I. allövész mester ur lövéseire hivatkoznom, a ki ugyanaz nap délután teljes nappali világosságnál, valamint azután a késő esteli órákban egymásután tett 25—25 lövésre a következő eredményt érte el:

	Nappali világosság mellett (kör)	Mesterséges világításnál (kör)		Nappali világosság mellett (kör)	Mesterséges világításnál (kör)
1. lövésre	—	—	14. lövésre	4	2
2. „	—	2	15. „	3	2
3. „	3	1	16. „	1	3
4. „	1	3	17. „	1	1
5. „	3	3	18. „	1	2
6. „	3	2	19. „	1	1
7. „	2	—	20. „	1	2
8. „	1	—	21. „	1	—
9. „	3	1	22. „	—	3
10. „	1	2	23. „	1	3
11. „	1	1	24. „	3	—
12. „	3	2	25. „	2	2
13. „	—	2			

Az összes jelen volt lövészek által a nappali világos-

ságnál tett 572 lövés közül egyébként 297 találó volt 542 köregységgel, míg az esteli órákban ugyanazon lövészek által összesen tett 135 lövés közül 71 találó volt 128 köregységgel. A nappali világosságnál esik tehát 100 lövésre 51·9 találó 94·75 köregységgel, míg a mesterséges világításnál tett 100 lövés közül találóra 52·5 esik 94·81 köregységgel.

Miként ezen eredményekből kivehető, a czéllövészet mesterséges világításnál teljes sikerrel folytatható.

Megjegyzendőnek tartom végre még csak azt, hogy a selmeczbányai polgári lövöldén a czéltábla a czélzó helytől 150 lépésnyire fekszik

s az 1-es	körnek	átmérője	20	cm
a 2 "	} fekele	"	"	13·3 "
a 3 "		"	"	7·8 "
a 4 "		"	"	3 "

(Közli: Ifj. *Belházy Gy.*)

Változások az erdészeti szolgálat körében. Földmivelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére báró Feilitzsch Arthur erdőigazgatói czimmal és jelleggel felruházott erdőfelügyelőt, Szabó Adolf és Tomcsányi Gyula erdőtanácsosokat erdőigazgatókká, Kallina Károly főerdőmesteri czimmal és jelleggel felruházott erdőmestert, Seyfried Károly és Barlay Sándor erdőmestereket főerdőmesterekké kinevezem.

Kelt Bécsben, 1895. évi február hó 9-én.

Ferencz József, s. k.

Gróf Festetics Andor, s. k.

Halálozás. Lázár Jakab nyug. jószágigazgató, okl. erdész, a selmeczi erdészakadémia egykori tanára, az országos erdészeti egyesület alapító tagja, meghalt. Békeporaira.